

**PRIRODNI I ANTROPOGENI POTENCIJALI
SREDNJE I JUGOZAPADNE SRBIJE
/OBLASTI SRBIJA CENTAR/**

Srbija je zemlja cetiri godisnja doba, umereno-kontinentalne klime, ocuvanog ekoloski cistog vazduha, jarkog sunca, planina, brda, dolina, ravnica, kotlina, gradova, sela, banja, reka, jezera, suma, pasnjaka, izvora i potoka, bogate flore i faune, ruda i minerala, bogate etnologije, istorije, kulture, spomenika proslosti i sadasnosti..... sve to na jednom relativno malom mestu. "Bogom dano"! Jos nam nedostaje pticije mleko i mozda vise mudrosti, pa bi se to mozda Rajem zvalo! **Ali to treba znati, treba videti sta drugi imaju /nemaju/, da bismo to nase cenili i voleli, treba videti druge kako od nista mnogo stvore, pa zatim kako mi od svega gotovo nista nemamo.** /izvor "Zapadno Pomoravlje-danas i sutra"jan. 1995, izdavac ZAPIS/.

Mozda gore navedeno deluje malo idealisticki, nestvarno, / i iz ugla sadasnjeg vremena preterano strogo u oceni, jer se mnogo toga desava u poslednje vreme/, ali pogledajmo dalje na primeru oblasti Srbija-Centar, /jedne od idejnih pet oblasti nase zemlje/ i sami se uverimo u receno:

U okviru Srbije, oblast SRBIJA-CENTAR /srednja i jugozapadna Srbija/ je područje sa izuzetnim prirodnim i antropogenim potencijalom koje maksimalno treba mobilisati u funkciji razvoja pre svega turizma, a zatim poljoprivrede, saobracaja.....

PRIRODNI POTENCIJALI OBLASTI SRBIJA CENTAR
1.geomorfoloski motivi /planine,paleovulkanske kupe, klisure/

Slika gore :pejzazi Pesterske vioravni
Slika levo: planina Golija / autor V.Stojkovic /

Planine : Tara, Kopaonik, Golija, Zeljin, Krstac, Jadovnik, Mokra Planina, Ozren, Radocevo, Giljeva, Zilindar, Zemerno, Ravna Planina, Javor, Rogozna, Hum, Jastrebac, Pometenik, Jarut, Stolovi, Velika Ninaja, Studena Planina, Zlatar, Zlatibor, Troglav, Pozar, Rudnik, Goc, Ovcar, Jelica, Gledicke Planine, Jesevac, Kablar, Maljen, Suvobor, Vujan, Bukovik, Rajac, Juhor, Kotlenik, Golubac, Kratac, Mojsinjske planine, Beljanica,...

Najpoznatije i turisticki najposecenije su **Zlatibor, Kopaonik, Tara, zatim Goc, Rudnik, Jastrebac, Zlatar, a u novije vreme otvara se Golija,**...

Slika: Zlatibor/ Zlatiborske Vode/

Slika: panorama Tare /autor Nenad Maric/

Paleovulkanske kupe i pecine : Krater i Kupa, Djurdjevi Stupovi i Jelec u Novom Pazaru, zatim u okolini Gornjeg Milanovca Crni Vrh, Vujan, Bukovik, Ostrica, Trijeska, i pseudo-vulkanska kupa Ostrovica, Resavska Pecina , Risovacka pecina,

Klisure: Ibarska, Mojstirska, Ovcarsko-Kablarska, Drenska /Josanica/, Jankova /Blasanica/, Bagrdan, Brdjanska, Stalacka, klisura Studenice reke, klisure Mileševka i Dubočica, kanjon reke Uvac..

Svakako su najpoznatije ovcarsko-kablarska klisura sa jezerima i velikim brojem manastira i ibarska klisura, najduza u zemlji, poznata kao dolina jorgovana, dolina kraljeva, zaduznina srpskih srednjevekovnih vladara.

Kanjon reke Uvac je poznat po retkom suvoglavom supu.

Od pecina svakako je najpoznatija **Resavsku pecinu** duga 2830m.

2.hidrografski motivi /kontinuirano podneblje, termomineralne vode, reke i jezera/

Termomineralne vode : devedeset sedam lokaliteta je smesteno u okvirima bivseg privrednog regiona Kraljevo,sto cini najguscu mrezu u Srbiji i u ex-Jugoslaviji.Najveci broj od ovih lokaliteta se nalazi u zapadno-pomoravskom i nisavskom rasedu i na potezu Ovcar banja-Ribarska banja.

Termomineralne vode se razlikuju u pogledu rezima izdasnosti, mineralizacije, temperature, jonskog i gasnog sastava, sadrzaja mikrokomponenata, radioaktivnosti, alkaliteta /kiselosti/, terapeutskog delovanja, itd. Od lokaliteta, svakako najpoznatija je **Vrnjacka Banja**, koja ima i najvece ucesce gostiju u banjskom turistickom prometu Srbije. Tu su zatim **Mataruska Banja, Gornja Trepca, Bogutovacka Banja, Ribarska Banja, Josanicka Banja, Novopazarska Banja, Ovcar Banja, Zlatibor, Prilicki Kiseljak, Pribosjska Banja, i severozapadno BukovickaBanja.**

Od manje poznatih banjskih mesta i termalnih izvora treba pomenuti: Belovodske Kiseljake /kod Krusevca/ , Vitanovacku Banju /kod Kraljeva/ , Konarevacku Slatinu /kod Kraljeva/ , Lomnicki Kiseljak /kod Krusevca/ , Lopatnicku Banju /kod Kraljeva/ , Svrackovacku Banju /kod Gornjeg Milanovca/ , Sircansku Banju /kod Kraljeva/ , Slatinsku Banju /kod Cacka/ , Studenicki mineralni izvor /kod Kraljeva/, Despotovačku banju...

Ima i nekoliko perspektivnih lokaliteta :
na Kopaoniku, / Brus, Mitrovo Polje, Kukljin, Marina i Kremar-voda, /
kod Gornjeg Milanovca / Odmanje, Kotraza, Gradac, Brdjani, Savinav i Mlakovac /,
kod Varvarina /Orasje / ,
ali je neophodno njihovo detaljnije ispitivanje u funkciji turisticko zdravstvene eksploracije.

© 2007 Katarina Paunovic

*Slika levo: ovcarsko kablarska klisura/K.Paunovic/
Slika desno: motivi Resavske pecine*

OBLAST SRBIJA CENTAR, A POSEBNO ZAPADNO-POMORASKA DOLINA IMA TOLIKO BANJSKIH I TERMALNIH LOKALITETA DA ZAISTA MOZE DA SE ZOVE DOLINA BANJA I DA SAMO OD BANJSKOG TURIZMA ZIVI, NARAVNO AKO BI SE SVAKA OD NJIH UREDILA PREMA EVROPSKIM STANDARDIMA.

Reke : veliki broj reka, recica i izvora karakterise ovo podrucje, pocev od Ibra, Zapadne Morave, Velike Morave, Lima, Uvca, Vape, Jablanice, Grabovice, Kladnice, Borostice, Vidrenjaka, Raske, Rasine, Sebecevske, Studenicke reke, Josanice, Lepenice, Kubrusnice, Resave, Grze, izvor Veliko vrelo i vodopad Veliki buk, ,

Slike levo i desno: motivi Vrnjacke Banje

Jezera : Perucacko, Zlatarsko, Radoinsko, Potpecko, Ribnicko, Zaovinsko, Ovcarsko-Kablarsko /Medjuvrsje/, Celije /na Rasini/ , Semetesko jezero /na Kopaoniku / zasticeno kao prirodna retkost, Dugacko /blizu Josanicke Banje/ , jezero u Godacici /blizu Kraljeva/ , Sjenicko, Staro jezero /u Pesterskom polju/, Gruzansko, /a od manjih akumulacija treba napomenuti Parmenac, cacansku i gocku akumulaciju/.

3.biografiski motivi /biljni i zivotinjski svet/

Slika gore: jezero Perucac

Sume, livade,pasnjaci,razne vrste cetinara i listopada, a najpoznatija biljna vrsta je svakako Panciceva omorika. Od zivotinja jeleni, srne, divlje svinje, vukovi i retko medvedi; u nizim delovima lisice, zecevi, veverice, kune; a u recnim dolinama i mocvarama fazani, jarebice, divlje patke,.... Takodje je zastupljen riblji fond u rekama i ribnjacima /Studenica, Mitrovo polje, / kao sto su pastrmke, mladice, lipljen,..... U kanjonu reke Uvac zivi beloglavi sur.

Za prirodne rezervate proglašeni su Veliki Sturac /G.Milanovac/, Prokop /Krusevac/, Brezna /Kraljevo/, itd. Svakako treba istaci nacionalne parkove Taru i Kopaonik.

Slika gore: kopaonicka ljubicica /www.npkopaonik.rs/

Slika dole: Beloglavi sup

Slika levo: Panciceva omorika

TARA I KOPAONIK SU NACIONALNI PARKOVI SRBIJE
GOLIJA JE NACIONALNI PARK PRIRODE I REZERVAT BIOSFERE UNESKO-a
KANJON REKE UVAC – SPECIJALNI REZERVAT PRIRODE

ANTROPOGENI POTENCIJALI OBLASTI SRBIJA CENTAR

1. Spomenici kulture, bogato kulturno nasledje Srba i drugih naroda od praistorije do danasnijih dana sa brojnim kulturno istorijskim spomenicima, koji predstavljaju neprocenljivo kulturološko blago i solidan osnov za razvoj turizma na ovim prostorima :

Cacak : Rimske terme u Cacku 3. vek, Gradina "Sokolica" u Ostri 13. vek, crkva Sv. Nikole u Jezevici 17. vek, Ovcarsko-kablarски manastiri /spomenicka celina-grupa od deset manastira poznata kao "srpska Sveta Gora" / , manastir Blagovestanje 17. vek, manastir Nikolje 17. vek, crkva Sv.Blagovesti u Trnavi 17. vek, vinogradarski podrum u Atenici 19. vek, manastir Vujan 19 vek, konak gospodar-Jovana 19. vek, kuca Zorke Jankovic u Cacku 19. vek, zgrada Okruznog nacelstva u Cacku 19. vek, kuca Luzanin Aleksandra /Miokoveci/ 19 vek .

Gornji Milanovac : manastir Vracevsnica 15. vek, srednje vekovni grad Ostrovica 15. vek, crkva-brvnara u Takovu 19. vek, crkva-brvnara u Ljutovnici 19. vek, crkva-brvnara u Pranjani 19. vek, crkva Svetog Save u Savincu 19. vek, kuca Arsenija Raicevica u Druzeticima 19. vek, Gavrovica cardak u Pranjani 19. vek, crkva Sv. Trojice u G. Milanovcu 19 vek, Zgrada Okruznog nacelstva u G.Milanovcu 19. vek.

Lucani : manastir Sv.Trojice pod Ovcarom 16. vek, manastir Sretenje 16-19. vek, crkva Sv.Bogorodice u Goracicima 19. vek.

Ivanjica : crkva Preobrazenja u Pridvorici 13. vek, crkva Sv.Nikole u Brezovi 17. vek, crkva Sv.Nikole u Kosovici 19. vek, crkva Sv.Arhandjela Mihaila i Gavrila u Kovilju 13-17. vek.

Kraljevo : manastir Studenica 12. vek /pod zastitom UNESCO-a/, manastir Zica 13. vek, Bogorodicna crkva u Dolcu 13. vek, srednjevekovni grad Maglic 13. vek, crkva Sv. Nikole u Palezu 14. vek, crkva Sv. Djordja u Vrhu 17. vek, crkva-brvnara u Vrbi 19. vek, crkva Sv. Nikole u Rudnom 17. vek, crkva-brvnara u Cvetkama 19. vek, Gospodar-Vasin konak u Kraljevu 19. vek, kuca Zorke Adzic u Kraljevu 19. vek, crkva Sv. Trojice u Kraljevu 19. vek, zgrada OS IV Kraljevacki Bataljon u Kraljevu 19. vek, kuca Milovana Senicica u Pecenogu 19. vek.

Slika: Manastir Zica

Slika: Manastir Studenica

Grb grada Kraljeva

sa sedam kruna

Vrnjacka Banja : dvorac Belimarkovića 19. vek .

Raška : manastir Konculic 12. vek, Stara Pavlica 12. vek, manastir Gradac 13. vek, crkva Sv.Nikole u Beljevcu 13. vek, Nova Pavlica 14. vek, crkva Sv.Nikole u Sumniku 14. vek, crkva Sv.Petke u Trnavi 17. vek, Stara Kuca u Gradcu 19. vek.

Novi Pazar : manastir Djurdjevi Stupovi 12. vek /pod zastitom UNESCO-a/, Petrova crkva /gde je Stefan - Sv.Simeon Nemanja prinio pravoslavnu veru / 10. vek, manastir Sopocani /zaduzbina kralja Urosa/ 13. vek sa najznacajnijim freskama raskogn i vizantijskog slikarstva/pod zastitom UNESCO-a//, srednjevekovni grad Ras 13-17. vek /pod zastitom UNESCO-a/, stari grad Jelec 13-17. vek, Gradska tvrđava sa Kulom motriljom iz 15. veka, izgradjena po nalogu osnivaca grada Isa-bega Ishakovića; Altun-alem džamija iz 16. veka, Amir-agin han (konak) iz 17. veka, staro kupatilo Hamam 15. vek..

Slika: Manastir Sopocani

Slika: Manastir Djurdjevi Srupovi

Krusevac /prestonica Srbije od 1370-1403/ : crkva Lazarica u Krusevcu 14. vek, manastir Naupare 14. vek, Grcki sor sa begovom kucom 18-19. vek, zgrada Narodnog muzeja u Krusevcu 19. vek.

Slika: Krusevac – ostaci Lazarevog grada

Slika: Manastir Manasija

Trstenik : Jerinin grad kod Grabovca, manastir Ljubostinja /zaduzbina knjeginje Milice podignuta uoci kosovskog boja/ 14. vek , manastir Beluce 14. vek, Katica-kuca u Trsteniku 19. vek.

Brus : srednjevekovni grad Koznik kod Milentije 14. vek , crkva Sv.Stefana u Lepencu 14-16 vek, crkva Sv.Stefana u Osredcima /Milentija/ 14-15 vek, crkva Sv. Petra i Pavla u Krivoj Reci 17. vek.

Aleksandrovac : arheolosko nalaziste u Vitkovu-neolit, manastir Drenca 14 vek, manastir Rudenica 15.v.

Cicevac : srednjevekovnik grad Stalac 15. vek, crkva Sv.Stefana 15. vek, crkva Sv.Marka 15. vek.

Cuprija: manastir Ravanica iz 1381.god./prvi spomenik 'Moravske skole' srednjevekovne srpske arhitekture i slikarstva/, zaduzbina Kneza Lazara i Kneginje Milice; manastir Sisojevac (14.vek) i manastir Sveta Petka Izvorska (14.vek), nalaziste rimskog grada Horeum Margi,spomen park na Ivankovcu.

Despotovac : manastir Manasija /znan i kao Resava/, zaduzbina Despota Stefana Lazarevica /izgradjen 1407-1418 u stilu "Moravske skole"/ u kojoj se razvila prepisivacka i prevodilacka delatnost poznata kao "Resavska skola"/

Svilajnac : spomenici Stevanu Sindeliću i Mari Resavkinji, crkva Svetog Nikole sagrađena je 1827. godine, stare zgrade u kojima se danas nalaze "Resavska biblioteka", Gimnazija /1875-1877/, stara bolnica i druge.

Rekovac : Cupanjevacki Grad 14. vek, manastir Kalenic u Kalenickom Projavoru 15. vek, crkva Sv.Nikole "Manastirak" u Krusevici 15.vek, stara skolska zgrada u Dragovu 19. vek.

Jagodina : конак хајдук Вељка Петровића са почетка 19 века, "STARA CRKVA" –crkvu podigao Кнез Милос Обреновић /почетак градње 1818./, "Nova Crkva" из 1896., manastir Josanica.

Uzice : Bela crkva Karanska 14. vek, uzicki grad sa podgradjem 15. vek, Moljkovica Han u Kremni 18. vek, crkva-brvnaja u Sevojnu 18. vek, cetiri sanca iz Prvog srpskog ustanka u Kremni, Mutapov sanac iz Prvog srpskog ustanka u Ljubanju, crkva Arhistratiga Mihaila u Strparima 19. vek, stara crkva u Uzicu 19. vek, Stanica-kuca u Uzicu 19. vek.

Pozega : arheolosko nalaziste "Trnjaci" kod Pilatovica – praistorija, arheolosko nalaziste "Blaskovina" - rimsko naselje, arheolosko nalaziste "Bolnica" - rimsko naselje, arheolosko nalaziste "Vesovina" - rimsko naselje, arheolosko nalaziste "Krecevina" - rimsko naselje, arheolosko nalaziste "Savinac" - rimsko naselje, crkva Sv.Djordja u Godoviku – srednji vek, crkva Sv.Bogorodice u Prilipcu – srednji vek, spomenicka celina u Gornjoj Dobrini,rodnom mestu kneza Milosa.

Uzice – ostaci starog grada/Pedja Supurovic/

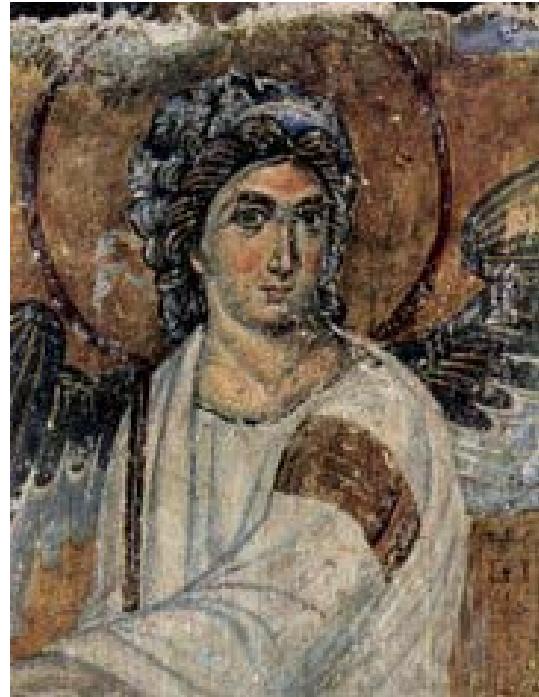
Pozega : arheolosko nalaziste “Trnjaci” kod Pilatovica – praistorija, arheolosko nalaziste “Blaskovina” - rimske naselje, arheolosko nalaziste “Bolnica” - rimske naselje, arheolosko nalaziste “Vesovina” - rimske naselje, arheolosko nalaziste “Krecevina” - rimske naselje, arheolosko nalaziste “Savinac” - rimske naselje, crkva Sv.Djordja u Godoviku – srednji vek, crkva Sv.Bogorodice u Prilipcu – srednji vek, spomenicka celina u Gornjoj Dobrini, rodnom mestu kneza Milosa.

Arilje : manastir Arilje 13. vek, manastir Klisura u Dobraci 13-14. vek, crkva Sv.Nikole u Brekovu 17.v.

Slika: manastir Mileseva

Prijepolje: manastir Mileševa sa cuvenom freskom Beli Andreo (13. vek)/pod zastitom UNESCO-a/, manastiri na „svetim vodama Lima“ (Davidovica, Kumanica...), utvrđeni srednjovekovni gradovi Mileševac i Kovin, rimska nekropola u Kolovratu (2. i 4 vek), spomenici islamske kulture i civilizacije Ibrahim – pašina džamija u Šarampovu (16. vek) i Sahat – kula u Vakufu (13 vek).

Slika: freska Beli Andreo

Priboj : današnji ostaci grada Jagat /nekadasnjeg vojnog utvrđenja/ na vrhu Malog Bica

Bajina Basta: Manastir Raca /najverovatnije zadužbina kralja Dragutina Nemanjića (monaško ime Teokst). Dragutin je na presto došao 1276.god. da bi zbog zdravstvenih problema bio prinuđen da presto ustupi 1282.god svome mlađem bratu Milutinu. Nakon toga je na upravu dobio severni deo tadašnje srpske države, a kao zet tadašnjeg ugarskog kralja za miraz je dobio 1284.god. i mačvansko-bosansku banovinu, a Beograd je po prvi put bio pod upravom jednog srpskog vladara.

Kragujevac : arheolosko nalaziste u Divostinu – neolit, crkva Petkovica u Stragarima 13-14 vek, manastir Voljavca u Stragarima 14-19. vek tu je održan je prvi Praviteljstvujući sovjet Karadorđeve Srbije/, manastir Blagovestenje u Stragarima 14-17. vek, manastir Ramaca 14. vek, srednjevekovni grad Srebrenica kod Stragara 15. vek, manastir Draca 18. vek, vodenica u Grosnici 18 vek, kuca u Donjoj Sabanti /Prvi srpski ustanak/, staro gradsko jezgro Kragujevca 19. vek, knez-Mihailov konak 19. vek, Amidzin konak 19. vek, Stara crkva i zgrada skupštine 19. vek, vise zgrade u Kragujevcu 19. vek, kuca Petra Tucakovica 19. vek, kragujevacka drustvena stamparija 19. vek, stara livnica i kovacnica 19. vek, zgrada gimnazije 19. vek, Sobrasice u Luznicama 19. vek.

U Kragujevcu se prvi put u istoriji srpske drzave osniva citav niz institucija : «Novine serbske», muzicko drustvo «Knjazevsko srpska banda», prvi teatar «Knjazevsko srpski teatar», prva gimnazija 1833, Licej-visa skola 1838, prva galerija slika, prvi sud «Sud kragujevacki» 1820, prva apoteka 1822, kao i muzej i biblioteka.

Slika: Prva kragujevacka gimnazija

Slika: Hotel ' Staro Zdanje ' - Arandjelovac

Arandjelovac : Hotel "Staro zdanje", dragulj Bukovičke banje, sagradjen je u periodu 1865-1872. godine po nalogu kneza Mihaila Obrenovica./namenjena za održavanje skupštine Knjaževine Srbije, letnjikovac dinastije Obrenovic/.

Knic : crkva Sv.Arhandjela u Boracu 14. vek, Mrnjina crkva u Becevici 14-15. vek, crkva "Kamenac" u Cestinu 15-19. vek, staro groblje u Boracu 19. vek.

Raca : Crkva brvnara iz 18. veka /obnovljena 1826/ u kojoj je po legendi krsten Djordje Petrovic-Karadjordje, vodja prvog srpskog ustanka, a koji je rodjen u susednom selu Visevcu 1768 god.,zgrada "Karadjordje dom"/1934/.

Slika: panorama Topole sa Oplencom

Topola : crkva Sv.Nikole u Donoj Satornji 15. vek, Stara crkva u Gorovicu 15. vek, crkva-talpara u Pavlovcu 19. vek, Karadjordjeva Topola sa Oplencom 19-20. vek, konak Milutina Georgijevica u Gorovicu 19. vek, stara skola u Osivistu 19. vek.

Kao size ovog poglavlja svakako treba istaci manastir [Zicu](#), zaduzbinu kralja Stefana Prvovencanog, prvo sediste novoosnovane srpske nezavisne arhiepiskopije /1219/, podignut trudom Svetog Save oko 1215. Tu je krunisan prvi kralj srednjevekovne Srbije Stefan Nemanjić, prozvan Prvovencani, a kasnije i jos sest srpskih kraljeva /i za svakog su otvarana posebna vrata/.

Zatim, manastir [Studenicu](#), zaduzbinu Stefana /Sv.Simeona/ Nemanje, izuzetan spomenik srpske kulture gradjen od 1183-1196 gde su iz Hilandara prenete mosti Sv. Simeona /monasko ime Stefana Nemanje/, i gde je Sv.Sava pocetkom 13.veka osnovao prvu bolnicu u Srbiji. a koji je zajedno sa manastirom Sopocani i ostacima grada Rasa, /stare srpske prestonice/ pod zastitom UNESCO-a kao objekti svetske kulturne bastine.

Takodje treba pomenuti [Sopocane](#), zaduzbinu kralja Urosa iz 13. veka, i [Petrovu crkvu](#) iz ranohriscanskog perioda /10. vek/, izuzetan spomenik i mesto osnovanja srpske drzave, i po nekim predanjima mesto primanja pravoslavne hriscanske vere.

Svakako se moraju vrednovati i spomenici kulturno-istorijske vrednosti pripadnika muslimanske vere, a posebno novopazarska [Gradska tvrđava sa Kulom motriljom](#) iz 15. veka, izgradjena po nalogu osnivaca grada Isa-bega Ishakovića. Svi ovi spomenici imaju izuzetnu istorijsko-umetnicku vrednost, odlikuju se vrednim mozaicima, vitrazima, ikonama, reljefima, a najveci znacaj imaju freske /'Beli Andjeo'.../. Na ovim prostorima su postojale i radile umetnicke skole Raska /12-14. vek/ i Moravska /14-15. vek/.

MANASTIRI MILESEVA, STUDENICA, DJURDJEVI STUPOVI I SOPOCANI SA SREDNJEVEKOVNIM GRADOM RAS-om SU POD ZASTITOM UNESKO-a

U prilog treba dodati i spomenike kulture novije istorije koji takodje imaju kulturno-istorijsku,obrazovnu i turisticku vrednost : spomenik kosovskim junacima u Krusevcu, crkva u selu Trnava kod Cacka – Hadzi Prodanova buna, spomenik u Takovu, spomenik Tanasku Rajicu u Ljubicu, konaci u Cacku i Kraljevu, spomen obelezja Prvog i Drugog svetskog rata u Popini, Ostri,Guci, Gornjem Milanovcu /Brdo Mira/ , na Kadinjaci, Krusevcu /Slobodiste/ , Kraljevu /spomen groblje/ , Cacku /spomenik pobede/ , Kragujevcu /memorijalni park Sumarice, muzej 21.oktobar/, itd.

*Slika: Memorijalni park Sumarice
Slika: Muzej 21. oktobar*

Takodje treba istaci danas najveci evropski muzej mermernih skulptura u otvorenom prostoru parka Bukovicke Banje, nastalih od 1966. godine na simpozijumu 'Beli Vencac'.

2. Etnografske vrednosti karakterise bogatstvo narodnih obicaja, nosnji, pesama i igara, kulinarstva, narodnog graditeljstva /mlinova, starih seoskih kuca, drvenih kola, raznih alata za rad radnih alata/ i sl. U tom kontekstu izuzetno je znacajno negovanje folklornih manifestacija kao sto su [Sabor trubaca u Guci](#), [Zupska berba grozda u Aleksandrovcu](#), [Kosidba na Rajcu](#), i sl.

3. Gradska naselja su znacajne privredne i kulturoloske destinacije,a u novije vreme potencijalni nosioci modernih vidova turizma /poslovnog, sajamskog,kongresnog, sportskog, zabavnog/.

Panorama: grad Uzice

Panorama: grad Cacak

Panorama: grad Kraljevo

Panorama: grad Novi Pazar

Panorama: levo dole grad Krusevac levo gore grad Jagodina desno grad Kragujevac

Gradovi su ambijentalne celine nastale u raznim vremenskim etapama sa raznim arhitektonskim ostvarenjima, sarenilom istorijskih spomenika, modernim objektima poslovanja, komunikacija i zabava. Uglavnom su smesteni pored ili na glavnim nacionalnim ili medjunarodnim putnim i zeleznickim saobraćajnicama tako da su znacajne tranzitne i poslovne stanice. Najznačajniji centri su [Jagodina](#), [Krusevac](#), [Kraljevo](#), [Kragujevac](#), [Cacak](#), [Novi Pazar](#), [Uzice](#), a ostali centri su : Trstenik, Aleksandrovac, Brus, Varvarin, Cicevac, Rekovac, Despotovac, Svilajnac, Paracin, Cuprija, Knic, Lapovo, Batocina, Raca, Topola, Arandjelovac, Vrnjacka Banja, Raska, Tutin, Sjenica, Ivanjica, Arilje, Pozega, Kosjerić, Cajetina, Bajna Basta, Nova Varos, Prijepolje, Priboj, Lucani, Gornji Milanovac.

Kulturno zabavni sadržaji u gradovima: muzej vostanih figura, akva-park, zoo vrt, /slike iz Jagodine/

3. Seoska naselja, ambijentalni /kod nas jos uvek polufolklorni, pastoralni/ potencijali ali u polakom okretanju ka privrednim aktivnostima, pre svega u oblasti organizovanijeg agrara i razvoja vise fazne prehrambene industrije, ali i turizma. Svoje prednosti seoskih turistickih destinacija vec su profilisala sela Kaona, Milatovici, Vica, Vuckovica, Donji Dubac, Guberevci, /u Lucanima/, Godacica, Rudno, Studenica /u Kraljevackoj opstini/, Bele Vode u Krusevackom ataru, Prislonica u okolini Cacka, Mitrovac kod B.Baste, a uveliko se otvaraju i druge destinacije.Sa piktoreskim motivima odlikuju se Kamena Gora, Jabuka, Babina /Prijeplolski kraj/,

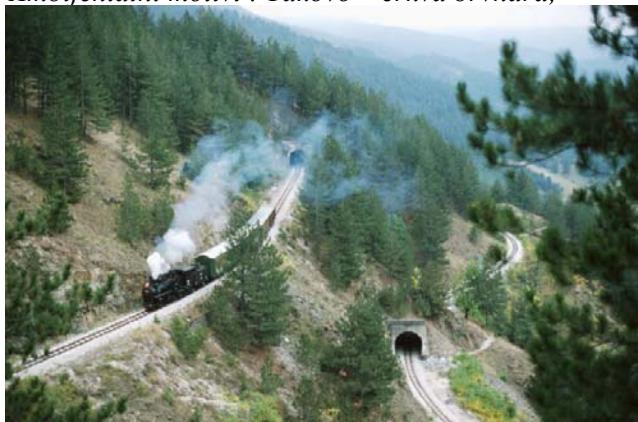

slikoviti prizori srpskih sela i predela: levo Levac u slikama, desno dole kopaonicki motiv /autor D.Mirkovic/

U kontekstu ruralnih područja treba istaci ambijentalne motive, manje ili veće specifcne geografske i prirodne celine sa pecatom licnog karaktera, a koje se nalaze svuda po Srbiji /i po oblasti Srbija-Centar/ : Levac, Gruza, Zupa, Dragacevo / Guca /, Takovo, Oplenac, Rajac, Mokra Gora /Drvograd/, Sirognojno, ...

Ambijentalni motivi : Takovo – crkva brvnara,

Ambijentalni motivi : Tara - jahanje /autor I.M./

Ambijentalni motivi : Sarganska osmica

Ambijentalni motiv : V. Morava - splavarenje

Ambijentalni motivi: Goc - put planine

Ambijentalni motiv : Zapadna Morava-:pecanje

Kopaonik

«Veseli spust» na Ibru /A.L./ i «Drinska regata»/

Festival Vina u Zupi /Aleksandrovac/

«ludilo» - GUCA

NAJVECI POTENCIJAL SU IPAK OVDASNJI LJUDI

